

◀ Laidunpöytä säästää työaikaa, sillä se vähentää haettavien lehmien määrää. Portilla on positiivinen vaikutus myös utareterveyteen ja utarerakenteen kestävyys.

▶ Talviaikaan kulkuväylät ja aidat hankaloittaisivat lumitöitä ja seoksen jakoa visiiripöydille, joten toistaiseksi lypsävät lehmät ulkoilevat vain kesäaikaan. Hieman hankalaa on myös se, että turvekuivikkeen väliarasto jää laidunten kulkuväylien väliin.

hen. Tiellä liikkujilla on siis kesällä oiva mahdollisuus nähdä laiduntavia lehmiä ja hiehoja laitumella.

”Koemme tärkeäksi asiaksi antaa tällä tavoin maataloudesta positiivista mielikuvaa kuluttajille”, tilaa isännöivät **Maija Kyrölahti** ja **Tuomo Latvala** sanovat.

Eläimet kulkevat ulos laidunnusportin kautta

Hietakorven karja pääsee laitumelle kesäaikaan ympäri vuorokauden. Lehmiä laidunnettiin jo parsinavetan aikana ja laiduntamiskäytäntöä jatkettiin heti navettarakentamisvuoden jälkeen.

Hietakorvessa kokemusta on lehmien laiduntamisesta pihatosta sekä ilman porttia että portin kanssa. Alkujaan lehmät pääsivät

laitumelle heti robotin vierestä, mikä häiritäisi jonkin verran robotin liikennettä.

”Ilman portteja lehmät käyttäytyivät laiduntamisessa laumamaisesti ja utareitakin pärähti parit kolmet kesässä, kun ne menivät laitumelle täysillä utareilla kauheassa kiihmassa hillumaan”, Maija kertoo. Nyt kulkureitti on pihaton päädyssä ja kulkua ohjataan erotteluportilla.

”Nyt portti ohjaa lehmän lypsylle ennen pihalle menoa, ja se himmaa 130 lehmän järjetöntä kaahailua. Jos porttia ei olisi, pitäisi ovet olla ehdottomasti auki koko ajan. Jo muuttaman päivän ovien kiinnittäminen aiheuttaa lehmissä riemuhyppelyä”, Maija jatkaa.

Tavoitteena hyväkuntoiset laitumet ja useampi lohko

Kaikki eläinryhmät laiduntavat tilakeskuksen läheisyydessä. Laidunala on pihatton ympärillä rajallisesti. ”Navetan ympärillä olevalla aukealla on kyllä lisää peltoa, mutta niiden ja pihatton välillä on teitä, joiden läpikulua ei voida katkaista”, Tuomo kertoo.

Lypsävien laidun on yhdessä palassa. Tänä vuonna osa alasta on peruskunnostettu ja uudistettu, ja tulee syöttöön myöhemmin.

”Myös lypsiryhmän vieressä olevalta hiehorhyhmältä on saatavissa lisää laidunta lehmille. Ensi kesänä voisi lypsäville olla siten kolmekin lohkoa”, Maija jatkaa. Useampi lohko ylläpitäisi laidunten kuntoa vielä paremmin ja sääolosuhteet olisi helpompi ottaa huomioon.

Laitumia ei ole nyt voitu uusia kokonaan kovinkaan usein, koska niiden kestävyys kärsisi. Täydennyskylvöt kuitenkin tehdään joka kevät kasvukunnon ylläpitämiseksi. Seoksessa on valkoapilaa, englanninraihei-

Laidunnus onnistuu isossakin automaattilypsykarjassa

Laiduntaminen on automaattilypsytiloilla edelleen melko harvinaista. Lypsyrobotin hankinnan myötä laidunnus useimmiten loppuu, kun tilakoko kasvaa tai laiduntaminen koetaan vaikeaksi ja työlääksi. Laidunnus voi kuitenkin olla toimiva ratkaisu suurellakin tilalla, jos se olosuhteiden puolesta on mahdollista.

Hietakorven lypsykarjatilalla Etelä-Pohjanmaan pohjoisrajalla Vimpelissä on viime vuosina investoitu maidontuotantoon suurin harppauksin. Vuonna 2010 valmistui kahden robotin pihatto ja kolmas robotti asennettiin muutama vuosi myöhemmin. Lehmämäärä on yli kolminkertaistunut pihattoon siirtymisen myötä, ja tällä hetkellä lehmiä on noin 160.

Hietakorvessa eläimet laiduntavat tilakeskuksen ympärillä. Laitumet rajoittuvat yhdeltä reunaltaan Peltokankaan yhdistie-

■ Teksti ja kuvat: Sari Morri, Johanna Mäntyharju ja Heli Ojala

Hietakorven maitotilaa Vimpelissä isännöivät Maija Kyrönlähti ja Tuomo Latvala pitävät laiduntamista tärkeänä. Heille suuri karja ja automaattilypsy eivät ole laiduntamisen esteitä.

nää, timoteita sekä nurmi- ja ruokonataa. Puhdistusniittoja tehdään tarvittaessa.

Haettavien lehmien määrässä ei muutoksia laidunkaudella

Maitomäärään laiduntaminen ei vaikuta. Lehmät kulkevat lypsyllä hyvin, eikä niitä tarvitse hakea laitumelta lypsylle.

Yöaikaan lehmät ovat enemmän ulkona. Aamulla voi viivelistalla olla pari lehmää pidemmällä viiveellä, mutta niitä ei kuitenkaan yleensä tarvitse hakea. Joku kiimassa oleva lehmä voi jäädä ulos pidemmäksi aikaa ja unohtaa käydä lypsyllä, mutta toisaalta samoin käy pihatossa sisälläkin.

Ensikoita täytyy alkukesästä ohjata enemmän. Ne ovat kyllä tottuneet laiduntamaan vasikasta lähtien, mutta kulku portin kautta on niille uutta. ”Usein ensikot yrittävät ensin väärin päin porteista laitumelle ja laitumelta pois, mikä aiheuttaa sitten portille sumpua”, Maija sanoo.

Lypsylehmät saavat normaalisti seosrehua sisällä, eikä reseptiin tehdä muutoksia laidunkauden ajaksi. Seosta tehdään kuluksen mukaan. Jos lehmät syövät laidunta enemmän, lisää seosta tehdään vasta kun ruokintapöydät alkavat tyhjäntä.

Laitumien läheisyyden takia myös vesi on tarjolla vain pihatossa. Vesi, seosrehu ja

robottirehu houkuttavat lehmiä pihattoon ja lypsylle.

Hyväkuntoiset kulkureitit ehkäisevät ongelmia

Pelkästään laiduntamisen vaikutuksia eläinten terveyteen on vaikea arvioida, koska lehmät pääsevät liikkumaan myös pihatossa. ”Laiduntaminen tuo mukanaan vaaran, että lehmä loukkaa jalkansa johonkin kiveen, joka on tullut esiin kulkuväylältä. Syksyllä kulkuväylät väkisinkin helposti rapautuvat, ja eihän se ole hyvä asia sorkille”, Maija sanoo.

Positiivisina vaikutuksina Maija kokee kuitenkin hyvin sujuvat poikimiset. Umpilehmittä jaloittelevat myös talvella kelien niin salliessa. Kun lehmät ja hiehot ovat vahvoja ja hyvässä kunnossa, poikimisetkin sujuvat helpommin ja palautuminen on nopeampaa.

Positiiviset kokemukset korvaavat laiduntamisesta aiheutuvan lisätyön

Osa aidoista on paikoillaan ympäri vuoden, mutta silti keväällä riittää tekemistä. Suurin työ on kulkuväylien rakentaminen siirrettävistä aidoista.

Turvekuivikkeen välivarasto jää irtoaidoista tehtyjen kulkuväylien väliin, ja siksi kesäaikaan kuivittaminen on hieman työ-

läämpää. Pihatossa on visiiriruokintapöydät molemmilla puolilla. Lehmien kulkureitit sulkevat pihatton toisen päädyn kokonaan liikenteeltä, joten seosrehuvaunu on peruutettava toisella puolella.

Kulkureittien kunnossapito vaatii jonkin verran työtä. Pihattoa rakentaessa ei laiduntaminen ollut suunnitelmissa ja ympärille ajettiin kiviä. Nyt kiviä nousee kulkureiteiltä esiin, ja niitä on poistettava. Hiekan levitys kulkureitille auttaa pitämään reitit kuivempana.

Eläinten ulos päästäminen keväällä on helpompaa, kun ne opetetaan jo vasikasta asti laiduntamaan. ”Onhan lehmiä ja hiehoja välillä karannutkin, mutta ne pysyvät hyvin navetan ympärillä eikä niitä tarvitse kaukaa hakea”, Maija kertoo. Vaikka laiduntaminen ei ollut suunnitelmissa pihatton suunnittelu- ja rakennusvaiheessa, se on tullut jäädäkseen.

”Lehmät laiduntaisivat kyllä, vaikka emme luomussa olisikaan. Nyt kun navetan ympärillä on peltoa, ovet avaamalla saa lehmät laitumelle. Laiduntamisen pitää olla helppoa.” □

Kirjoittajat ovat kotieläintuotannon asiantuntijoita ProAgria Etelä-Pohjanmaalla, ja työskentelevät Automaattilypsyä tehokkaasti-hankkeessa.